

Φορέας Υλοποίησης : ERA

Τόπος Διεξαγωγής : Trier (Germany)

Ημερομηνία : 9-10/5/2011

Τίτλος Σεμιναρίου : seminar on EU Anti-discrimination Law

Συμμετοχή : Αντιγόνη Παπαγιάννη, Πρωτοδίκης

Σχόλια

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ (E.R.A.) ΤΗΣ 9^{ΗΣ} – 10^{ΗΣ} ΜΑΙΟΥ 2011, ΣΤΟ ΤΡΙΕΡ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ:

Οι Οδηγίες της Ε.Ε. κατά των διακρίσεων 2000/43 & 2000/78 στην πράξη

(The Anti-Discrimination Directives 2000/43 & 2000/78 in Practice)

Από τη συμμετοχή μου στο σεμινάριο αυτό αποκόμισα πολλές χρήσιμες πληροφορίες και γνώσεις, σχετικά με τις δύο θεμελιώδεις οδηγίες της Ε.Ε. 2000/43 και 2000/78 κατά των διακρίσεων. Με την πρώτη από τις ανωτέρω οδηγίες απαγορεύεται κάθε τύπος διάκρισης που οφείλεται στην «φυλή» (προέλευση) ή εθνική καταγωγή σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής όπου μπορούν να εμφανιστούν τέτοιες διακρίσεις, ενώ με την δεύτερη από τις ως άνω οδηγίες απαγορεύεται κάθε τύπος διάκρισης στην εργασία και την απασχόληση, η οποία οφείλεται στη θρησκεία ή στις πεποιθήσεις του καθενός, τα σωματικά ή

πνευματικά μειονεκτήματα (αναπηρίες), την ηλικία και τις σεξουαλικές προτιμήσεις.

Αρχικά αναπτύχθηκε ο τρόπος εφαρμογής από τον εθνικό δικαστή των ανωτέρω αναφερθεισών οδηγιών, ο οποίος μπορεί να είναι «οριζόντιος» και «κάθετος». Δηλαδή, οι οδηγίες μπορούν να αναπτύσσουν άμεση ισχύ και να αποτελούν αντικείμενο επίκλησης ακόμα και από τους ιδιώτες, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, σε περίπτωση που έρχονται σε αντίθεση με τους εθνικούς νόμους ή το Σύνταγμα ή σε περίπτωση που δεν έχουν ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία. Αν διαπιστωθεί δε ότι οι οδηγίες αυτές έχουν ενσωματωθεί με τρόπο που δεν ανταποκρίνεται στο σκοπό τους ή είναι αντίθετος με αυτόν, τότε ο εθνικός δικαστής, οφείλει να μην εφαρμόσει την εθνική νομοθεσία, αλλά απευθείας την οδηγία της Ε.Ε., ενώ αν υπάρχει δυσχέρεια στη διαπίστωση αν ένα εθνικό νομοθετικό κείμενο είναι σύμφωνο ή όχι προς τις ως άνω οδηγίες, τότε δεν πρέπει να διστάσει να απευθύνει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε από τους ομιλητές στις έννοιες της άμεσης ή έμμεσης διάκρισης. Ειδικότερα, εξηγήθηκε ο τρόπος με τον οποίο ο δικαστής πρέπει να αναζητήσει αν πρόκειται για άμεση διάκριση, η οποία συνήθως είναι εμφανής, όπως π.χ. επιχειρηματίας αναφέρει «δεν σερβίρουμε Μαροκινούς» ή εργοδότης αναφέρει «δεν προσλαμβάνονται Μουσουλμάνοι», ή για έμμεση διάκριση, όπου η διαπίστωσή της είναι δυσχερέστερη, καθώς, συνήθως πρόκειται για μία εμφανώς ουδέτερη πρόβλεψη ή διάταξη, κριτήριο ή πρακτική, η οποία όμως θέτει ορισμένα πρόσωπα μιας συγκεκριμένης καταγωγής, ηλικίας, θρησκευτικής ή κοινωνικής πεποίθησης κλπ., σε μειονεκτική θέση σε σχέση με άλλα πρόσωπα. Στην περίπτωση αυτή, πρώτα πρέπει να διαπιστωθεί η ύπαρξη της διάκρισης και ακολούθως να κριθεί και να εκτιμηθεί από τον Δικαστή αν η διάκριση αυτή δικαιολογείται από συγκεκριμένο νόμιμο σκοπό και τελεί υπό τον όρο της αναλογικότητας και των απολύτως αναγκαίων μέσων για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Όπως είναι λογικό, στην περίπτωση αυτή ανακύπτουν πολλά προβλήματα, καθώς υπεισέρχεται το υποκειμενικό στοιχείο, η δε

νομολογία του Δ.Ε.Κ., η οποία αναπτύχθηκε από τους ομιλητές σε μεγάλη έκταση, είναι πολύ πλούσια.

Ακολούθως, έγινε αναφορά στο βάρος απόδειξης και το θέμα των ενδίκων μέσων και των κυρώσεων, σε περιπτώσεις διακρίσεων. Απόδειξη δεν απαιτείται όταν η διάκριση είναι άμεση και συνεπώς εμφανής και αυτονόητη. Και πάλι το πρόβλημα ανακύπτει στην περίπτωση της έμμεσης διάκρισης. Η διαδικασία που πρέπει ν' ακολουθήσει ο Δικαστής, σύμφωνα με την νομολογία του Δ.Ε.Κ. είναι η εξής: αν ο ενάγων (θιγόμενος) εισφέρει αποδεικτικά στοιχεία ότι υφίσταται πράγματι διάκριση, τότε το βάρος απόδειξης ότι η διάκριση αυτή είναι δικαιολογημένη από νόμιμο σκοπό που τελεί υπό τον όρο της αναλογικότητας και αποτελεί το απολύτως αναγκαίο μέσο για την επίτευξή του μεταβιβάζεται στον εναγόμενο.

Εξάλλου, ειδικότερες εισηγήσεις έγιναν σχετικά με τις διακρίσεις που βασίζονται στην ηλικία με παράλληλη εκτενή αναφορά στην νομολογία του Δ.Ε.Κ., τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τις εύλογες προσαρμογές στις οποίες οφείλει να προβεί ένας εργοδότης, προκειμένου να δύνανται τα άτομα αυτά να εργάζονται όπως και οι υπόλοιποι εργαζόμενοι, χωρίς να γίνεται σε βάρος τους διάκριση, λόγω της αναπηρίας τους, τις διακρίσεις λόγω των σεξουαλικών προτιμήσεων ορισμένων ανθρώπων, σε συνδυασμό με την ανάλυση των υποθέσεων *Maruko* και *Romer*, στις οποίες το Δ.Ε.Κ. αντιμετώπισε το θέμα αυτό καθώς και τις μειονότητες των *ROMA*, που ζουν σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τις διακρίσεις σε βάρος τους.

Τέλος, έγινε αναφορά στον ρόλο των εθνικών δικαστηρίων και παρουσίαση των προδικαστικών ζητημάτων σχετικά με τις δύο οδηγίες. Πρέπει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερα βοήθησε στην κατανόηση των εννοιών που παρουσιάστηκαν και του σκοπού των ως άνω οδηγιών η ομαδική εργασία των συμμετεχόντων του σεμιναρίου, με την οποία κλήθηκαν να δώσουν λύση οι τελευταίοι σε συγκεκριμένες υποθέσεις, οι οποίες έχουν αντιμετωπιστεί από το Δ.Ε.Κ., η συζήτηση και ο γόνιμος διάλογος με ανταλλαγή απόψεων (από Δικαστές διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών), που διεξαγόταν μετά από κάθε εισήγηση και η εκτενής αναφορά και ανάλυση

της νομολογίας του Δ.Ε.Κ., στην οποία δόθηκε έμφαση από όλους τους ομιλητές. Έτσι, έγινε μία ολοκληρωμένη παρουσίαση των ως άνω οδηγιών σχετικά με τις διακρίσεις, λόγω φυλής, καταγωγής, θρησκευτικών ή κοινωνικών πεποιθήσεων, ηλικίας, φύλου, ειδικών αναγκών κλπ., τόσο στην εργασία, όσο και σε άλλους τομείς της ζωής, η οποία οπωσδήποτε συνεισέφερε στη δυνατότητα του δικαστή να αντιμετωπίσει ορθότερα και με τρόπο σύμφωνο προς τις αρχές της ευρωπαϊκής νομοθεσίας τις περιπτώσεις αυτές.

Αντιγόνη Δ. Παπαγιάννη